

Българска ТОРА

Издание на Съюза на лесовъдите в България

ISSN 1312-7055

Брой 4 (43), год. IX, септември 2013 г., София 1303, ул. "Антим I" №17
www.bulgarian-foresters.org

e-mail: bggora@abv.bg

XVIII конгрес на Съюза на европейските лесовъди

Осемнадесетият редовен конгрес на Съюза на европейските лесовъди (СЕЛ) за избор на членове на президентството през следващия мандат се проведе през периода 27-31 август в гр. Саариселка, Финландия.

В работата на конгреса взеха участие 68 представители от 14 европейски държави, от които 51 с право на глас.

Със сърдечно приветствие президентът на СЕЛ Хакан Нистранд (Финландия) откри конгреса и пожела ползотворна работа през предстоящите два дена. Делегатите бяха приветствани и от Хейки Гранхолм - представител на Министерството земеделието и горите на Финландия, който изнесе и презентация на тема "Развитие на горската политика във Финландия и някои перспективи на регионално ниво". Приветствие към делегатите бе поднесено и от Мария Гафо Гомез-Замалоа - служител в Главна дирекция "Развитие на земеделието и околната среда" към Европейската комисия, която представи "Развитието на горската политика на ЕС".

Програмата на конгреса през първия следобед беше посветена на семинар на тема "Многофункционално използване на горите отвъд Арктичния кръг".

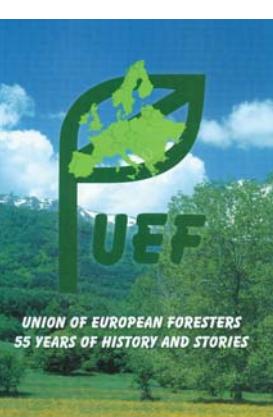
От страна на домакините Юри Кангас - генерален директор на "Метсахалитус" -

Участници в конгреса на СЕЛ с новоизбраното ръководство (на първия ред отляво надясно): Томаш Маркиевич - вицепрезидент, Илко Попутчи - вицепрезидент, Бьорн Карлсон - касиер, Михаел Диимър - президент, Анна Петракиева - помощник-секретар, Ерве Немоз-Ражо - вицепрезидент, и Томаш Башни - секретар

държавното предприятие, (Франция) - "Многофункциониращо държавните национални стопанисване на горите във Финландия, предс- тави дейността на "Метсахалитус" и спецификите на многофункционалното стопанисване на държавните гори в най-северната част на Финландия - Лапландия. В допълнение д-р Микко Хипонен - представител на Финландския горски изследователски институт (METLA), Рованиеми, представи "Характеристиките на горското стопанство в арктичната зона".

Представителите на европейските страни членки също запознаха присъстващите със спецификите на многофункционалното стопанисване на горите в своите държави. Презентации изнесоха Роберт Нор (Германия) - "Многофункционално стопанисване на планинските гори в Германия", Ерве Немоз-Ражо

Всички членове на президентството представиха своята дейност през изминалния мандатен период, като информираха за участията и работата си в срещите на Наблюдаващите комитети по горско стопанство и корк и по горска промишленост на Европейската комисия. Отчетен беше и приносът на СЕЛ при разработването на Европейската горска стратегия и по-конкретно на частта "Социални аспекти", чиято работа

беше ръководена от президента на СЕЛ Хакан Нистранд. Докладвани бяха и участията в работните срещи на Министерската конференция за защита на горите в Европа (MCPFE - Forest Europe), Горската комуникационна мрежа, Правообвързващото споразумение и други.

С особена благодарност бе отбележано отпечатването на юбилейната книга, отразяваща историята на СЕЛ, посветена на 55 години от неговото създаване. Инициатор за създаването на книгата е България, като авторите - д-р инж. Анна Петракиева (България) и Ерве Немоз-Ражо (Франция), в продължение на две години уточняват и подготвят обемния текстови и снимков материал. Книгата отразява дейността на СЕЛ от неговото създаване през 1958 г. до днес и дава богата информация за работата на всички конгреси, конференции и срещи на лесовъдската общност, членуваща в СЕЛ за периода.

Техническата подготовка на изданието и отпечатването са осъществени също в България. Развитието и надграждането на интернет страницата на СЕЛ, необходимостта от по-голяма откритост в работата на Президентството, както и на отделните организации членки, чрез представянето на информация на страницата на СЕЛ също бяха теми на дискусии и коментари.

На стр. 4

Нови ръководители в горите

От 1 юли 2013 г. д-р инж. Валентина МАРИНОВА е зам.-министр на земеделието и храните, отговаряща и за горския сектор.

От 14 август 2013 г. инж. Григор ГОГОВ е изпълнителен директор на Изпълнителната агенция по горите към Министерството на земеделието и храните.

От 12 септември 2013 г. инж. Альоша ДАКОВ е заместник-изпълнителен директор на Изпълнителната агенция по горите към Министерството на земеделието и храните.

От 11 септември инж. Веселин РАЙЧЕВ е главен секретар на Изпълнителната агенция по горите към Министерството на земеделието и храните.

Природа

Гората е основният елемент в природата на България. Неоценима е ролята и значението ѝ за живота на планетата. Ще припомним, че 60 % от кислорода на земята се произвежда от горската растителност. Около 90 % от водите в България изтичат в горските територии. Качеството на околната среда в най-голяма степен зависи от наличието на пълноценна и богата на видово разнообразие горска растителност.

В своята чудесна книга "Рекреационна екология" проф. Симеон Недялков твърди, че най-голямо е благотворното влияние на растенията върху жизнените функции на човека в горски екосистеми с висока биопродуктивност.

Природата на България, и преди всичко нейните гори, са извор на възхновение в творчеството на най-именините наши писатели, музиканти, художници. Пътеписите на Иван Вазов, след пъ-

тешествията му из Стара планина, Рила, Витоша, на Алеко Константинов, на Павел Делирадев и много други са израз преди всичко на възхищение и преклонение пред гората. Николай Хайтов, след краткото си пътуване из Света гора, с голямо художествено маисторство подчертава хармонията, която цари сред "горите тилийски" без каквато и да е намеса на човека. Великото стихотворение на Любен Каравелов "Хубава си, моя гора" стана химн на българските лесовъди и с любов се запява по горските пътеки от млади и възрастни туристи и вечер в хижи и заслони.

През втората половина на XIX и началото на XX в. по-будните и интелектуално издигнати семейства са изпращали децата си да учат в напредналите страни като Франция, Швейцария, Германия и други. Там, наред с дейността по културното си и професионално изгражда-

Гората и туризъмът

не, общувайки със своите въръстници от учебните заведения, младите българи започват да практикуват все по-активно пешеходен туризъм в забикалящите ги планини. Завръщайки се в Родината си, тези български интелигенти продължават да правят излети сред природата през почивните дни. По-късно изследователите, методистите на организираното туристическо движение у нас, заявяват, че то се развива по примера на напредналите западноевропейски страни.

Туризъмът във всичките му различия има голям социален елемент. Който е изпитал благотворното му влияние, непременно иска да въвлече и близките си приятели, роднини и познати. В по-големите градове като Велико Търново, Стара Загора, Русе, Пловдив и пре-

ди всичко в столицата София видни представители на интелигенцията започват все по-редовно да организират масови еднодневни излети до близки културни, природни и гористи места.

При първото си изкачване на Черни връх през 1889 г. Алеко Константинов - Щастливец подчертава омаята и благодатта, която даряват горите на Витоша, като специално внимание обръща върху вековните смърчови гори във водосбора на Бистришката река и горите над с. Владая. През същата година Щастливецът организира създаването на първия клуб за пешеходен туризъм под наименованието "Урвич клуб".

На 27-28 август 1895 г. Алеко Константинов организира първото масово изкачване на Витошкия първенец Черни връх. През следващите дни се появява пъте-

пътът "Невероятно наистина, но факт: 300 души на Черни връх", в който, освен радостта си от масовото изкачване на върха, изразява и възхищението си от красотата на горите над Драгалевския манастир. Тогава на Витошкия първенец се създава първото в България туристическо дружество с председател Иван Вазов и секретар Алеко Константинов. Тази дата се счита и за рождения ден на Българския туристически съюз (БТС).

Изтъкнатият пътешественик, планински публицист, журналист и биолог Павел Делирадев в началото на XX в. дава следното определение на понятието туризъм: "Пътуване сред природата с цел опознаване на природни, културни и исторически забележителности". Под него - ръководство и лично участие на 6 април 1921 г. се извършва първото зимно изкачване на първенец на Балканския полуостров -

връх Мусала (2925 м). През лятото на 1934 г. Павел Делирадев и негов приятел и съмишленник правят първото туристическо пешеходно преминаване по билото на Стара планина от в. Ком до нос Емине. Това е било изключително трудно изпитание, като се има предвид липсата на хижи и заслони и места за снабдяване с храна и подслон. При своите пешеходни преходи Павел Делирадев оставя чудесни описание на културните забележителности и преди всичко отдава голямо внимание на горите.

Непосредствено след края на Първата световна война започва активно строителство на хижите в България. То се извършва на самодейни начала, с доброволния труд на туристите планинари, любители и пазители на природата. През 1922 г. в Рила е построена първата туристическа хижа - "Скакавица".

На стр. 4

Европейски регламенти

Развитие и противоречия в теоретичните принципи за стопанисване на горите

(Продължение от бр. 3)

В предишния брой разглеждахме някои от теоретичните принципи и практики, прилагани при стопанисване на горите, съдържащи се в голосечните системи и методи на природосъобразното лесовъдство. През втората половина на XX в. се утвърждава новото екологично направление в лесовъдството.

Екологично направление в лесовъдството. Глобалният характер на насоките за устойчиво развитие на природата и обществото наричат своето място и в лесовъдската теория и практика. Актуализират се и се доразвиват някои от класическите принципи на природосъобразното лесовъдство. Целта е многофункционално и устойчиво стопанисване на горите на базата на естественото възстановяване и формиране на смесени по състав и разновъзрастен строеж дървости, със запазване и възстановяване на първичния състав и биологичното разнообразие на гората. Така в лесовъдството се утвърждава новата насока - екологична.

В края на XX в. екологичното направление в лесовъдство става основа на горската политика на България, отразена в Закона за горите и редица други закони и подзаконови актове и нормативи. Разработени са методи и системи за природосъобразно, многофункционално и устойчиво стопанисване на горите. В новите теоретични разработки са положени известните от класическото лесовъдство аксиоми за смесената гора и хетерогенния строеж на дървости. Забранява се гората сеч, а постепенните по-ложителни резултати, като запасът и прирастът на гори-

вичния състав на гората остават основен метод за възстановяване на зрелите насаждения. С оглед формиране в бъдеще на насажденията с хетерогенен строеж се преминава към малкоплощната сечищна система и се удължава възстановителният период. Раства площта на изборните стопански класове. Разработена е система от режими за поддържане на биологичното разнообразие и оптимизиране на съотношението между популациите на растителните и животинските видове.

За някои принципи в организацията на горско-то стопанство. След 30-те години на миналото столетие стратегическото направление в развитието на горското стопанство е увеличаване на продуктивността на горите чрез подобряване на състава и растежа на насажденията, реконструкцията на дървостоите с по-широк растеж и ниска производителност. Всеестранни проучвания на сложните и многостраничните процеси в горските екосистеми показват, че са налице природни условия за увеличаване на дела на иглолистните, за оптимизиране на състава на горите на базата на типовете гора и типовете месторастения. В това отношение различия във вижданятията на научните дейци няма. Спорът се води само по степента на подмяната на първичния дървесен състав. Както видяхме, тези теоретични виждания дадоха известно отражение върху методите на възстановяване, нарасна делът на сечите за изкуствено възстановяване и преди всичко на голата сеч. Машабните за времето мероприятия дадоха своите по-ложителни резултати, като запасът и прирастът на гори-

те бяха увеличени над два и половина пъти. Според новото екологично направление за запазване на първичния състав на насажденията, без оглед на тяхното състояние, подмяната на дървостоя в нискобонитетните гори главно с иглолистни не е оправдана не само от стопанска, но и от екологична гледна точка. Теоретиците на екологичното направление и изборното стопанство считат, че въпросите за производителността днес не са актуални. Може би за Швейцария и Германия не са. Но за България, където около 500 000 ха гори имат среден прираст около 1.0-1.5 м³/ха, въпросът е изключително важен. Съществени са различията и по отношение на идеите и методите за природосъобразно лесовъдство. В миналото се прилагаха динамични методи за стопанисване, а днес лесовъдската теория е близка до т. нар. натуралистично лесовъдство. В основата на стратегическото развитие на горите през втората половина на XX в. са икономическите принципи за интензивно развитие - производствените и икономическите показатели да се подобряват не за сметка на увеличаване на горските територии, а чрез тяхното интензивно използване по пътя на влагане на значителни финансни средства. Те дадоха свои положителни резултати. Слаба страна на този път на развитие е, че възвръщаемостта на вложени капитали е относително ниска и дългосрочна, при нисък процент на олихвяване. Възвръщаемостта може да бъде ефективна при създаване на култури с високи производствени показатели и при обществена собственост на горите (Въчовски). При прилагането на този принцип в ня-

ко случаи се недооценяваха естествените възпроизводствени възможности на природата, което понижаваше ефикасността на инвестициите. Днес е приет принципът, първо, че за изграждането на устойчиво и ефективно горско стопанство трябва да се използват преди всичко естествените възпроизводствени възможности на природата при минимално влагане на капитали, и второ - увеличаването на дървесните ресурси да става предимно чрез залесяване на изоставени земи от поземления фонд. Според нас най-висока ефективност би се получила при оптимално съчетаване на двета принципа.

Твърде рано е да се прави цялостна и задълбочена преценка на новите теоретични основи и принципи за управление и организация на горското стопанство. Вероятно с времето ще има известна преоценка на някои рестриктивни и амбициозни идеи, за да може горското стопанство по-добре да отговори на потребностите на държавата и обществото. Икономическите норми и изисквания за ефективност и развитието на дърводобивната техника и технологии също ще окажат влияние при прилагане на утвърдените методи за стопанисване на горите.

Европейските теоретични принципи и методи за стопанисване на горите са претърпели развитие, при което природосъобразното лесовъдство се утвърждава като главно направление в теорията и практиката. А екологичното направление е ръба на съвременните норми и потребности за устойчиво развитие на общество като цяло.

Инж. Христо ВЪЧОВСКИ

Екологията се определя като наука за взаимоотношенията между живите организми и средата на тяхното обитаване или като наука за отношенията на организма или групи организми към заобикалящата ги среда. Екологията е дефинирана и като "наука за строежа и функциите на природата" (Одум, 1975). Терминът произхожда от гръцката дума "ойкос", която означава дом, жилище.

Екологията е наука, която може да прогнозира изменения, настъпващи в природата под влияние на човека, а първи свидетелства за екологични данни са достигнали до нас с различни знаци и пещерни рисунки още от преди повече от 10 000 години (Ангелов, 1981). На тях са изобразени отделни животни, ловни и други сцени. Това говори за наличие на определени познания върху начина на живот и поведение на животните. Първите писмени паметници са шумерски, вавилонски, египетски, индийски и китайски и датират от преди около 4000-5000 г. преди новата ера. В тях се срещат различни описание на растения и животни, с които тези народи са били в непрекъснат контакт. Древните са знаели кога, къде и при какви условия могат да намерят необходимите им растения, широко използвани за лекове, храна, добиване на бои, изработка на тъкани. Имали познания за животните, техния начин на живот, навици и поведение.

Най-много екологични данни се съдържат в труда на Аристотел "История на животните". Освен описани-

ето на различни видове животни са посочени и условията, при които те живеят. Сведения за екологията на растенията има в трудове на Теофраст, ученик на Аристотел, участвал в похода на Александър Македонски в Индия. Това му е дало възможност да сравнява растения от Европа и Азия и да забелязва зависимостта им от условията на средата.

През 1866 г. Хекел определя предмета на екологията в своя труд "Всеобща морфология на организмите", въвежда понятието "екология" и го популяризира сред научните кръгове след написването на "Естествена история на света".

От определението и предмета на екологията произтичат нейните основни задачи (Ангелов, 1981). Могат да бъдат посочени три: да изучи и даде познания на човека за отношенията, които съществуват между организмите и околната среда (за влиянието както на средата върху организмите, така и на организмите върху средата); да покаже ролята на човека в изменението на околната среда и доколко тези изменения са обратими и имат значение за човека; да насочва дейността на производствените, както и за постепенно преминаването от изучаването на тяхната структура към реалното прогнозиране и управление на противата в тях процеси.

Док. д-р Надежда СТОЯНОВА
Институт за гората
при БАН

Поглед в историята —

Откога носим лесовъдска униформа?

Най-добрите дизайнери на ХХ и началото на нашия век са постигнали невероятно същественство в "обличането" на историческите герои, особено на воините. Именно облеклото на войската е в основата на този начин на носене на дрехи, който предполага принадлежност към определена професия, ушива се по определен начин и наредба и се нарича униформа.

Смята се, че първи военни униформи в Европа се въвеждат със създаването на постоянните армии в съответните страни, като първа е френската армия. И със сигурност се знае, че военната униформа, въведена от краля на Франция Людовик XIV, е послужила за образец за много европейски армии. Военната униформа дълго време (до XVIII в.) не се различавала твърде много от гражданско облекло, съдържала много украси, а някои военни дрехи много приличали на народни носии. Облеклото на пруската войска при Вилхелм I добива малко по-строг вид, но се отличава с изънредна теснота на кройката.

Знакът за различните войскови части бил пришитият отвън на маншетите, реверите или яката хастар. А дългите панталони във военната униформа в Европа идват след Френската революция и гражданска война в Америка.

Към средата на XIX в. военната униформа за боеви действия се лишава от всяка украси, които бият на око, удобството излиза на преден план, а към края на века цветът ѝ започва да се уединява с окраската на терена. Цвета "каки" дължим на британските колониални войски.

От "родителката" - военна униформа, в края на XIX в. в европейските страни бързо започват да се обособяват облеклата на полиците, дълчните, митничарите, железничарите, студентите и преподавателите, учениците и учителите, чиновниците в министерствата и други. Сред тях се нареджа и горската униформа. Кройката на панталона тип "голф", или "бреч", за пръв път е въведена в италианската теренна горска униформа.

В България съответното облекло за лесничите и горските инспектори е регламентирано през 1898 г., когато е утвърден Правилник за приложение на Закона за горите, който е приет предната година. Да припомним, че държавната горска служба се създава през 1879 година. Записано е, че "формата" трябва да съдържа шинел, куртка, брич, ботуши и фуражка. Отличителните знаци - метални дълбови листа с жъльди в златист цвят, кожен колан и презрамка и сабя, закачена на колана. Съдейки по малкото оцелели снимки от това време, лесничите са наистина с униформи военен тип, и само знаците - дълбовите листа с жъльди, подсказват за принадлежността към лесовъдското съсловие. По същия начин разпознаваме и униформеното облекло на горските стражари.

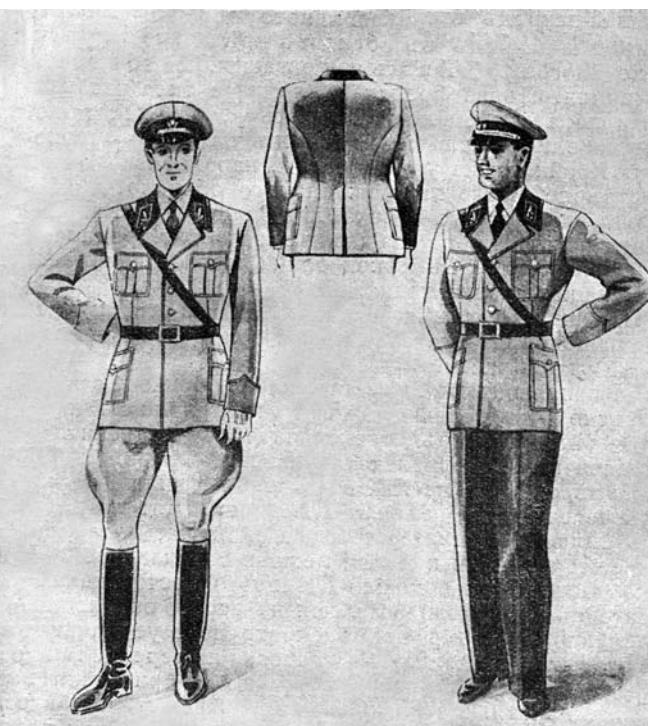
В България на държавните горски стражари "формено облекло" и оръжие се полагат и според чл. 54 от Закона за горите от 1925 година. Отделен въпрос е, че макар правилникът да повелява то да се дава два пъти годишно, стражарите с години ходят "окъсани". Този факт дори е една от точките от дневния ред на XIV общо годишно събрание на Дружеството на българските лесовъди през 1929 г., кое то в решението си записва: "... протестира против мащехското третиране на тия и без това немалко измъчвани по най-различни поводи държавни служители", като отправя апел към министри-

те и народните представители да гласуват в годишния бюджет средства за нужното облекло и оръжие.

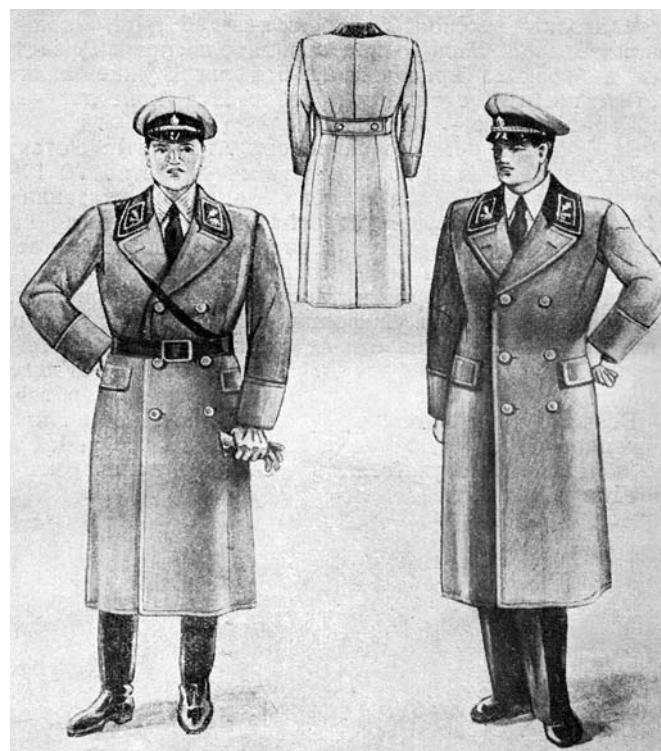
В Правилника за устройството и службата на горската стража, утвърден с указ № 173 от 3 ноември 1934 г. и обнародван в "Държавен вестник", бр. 190 от 29 ноември същата година, можем отново да намерим регламент за "форменото облекло" - зимно и лято, на горските стражари и ловните надзорители. С него се занимава раздел III "Заплата, облекло и оръжие", като на униформата внимание отделят чл. 14, 15, 16, 17 и 18, а на оръжието - 19, 20 и 21.

За униформата на лесовъдите у нас откриваме данни и през 1929 година. В бр. 23 на тогавашния официален орган "Наредби" е публикувано окръжно № 10627, с кое то са дадени подробни указания за цвета, нашивките и кройката на униформената дреха, съответстваща на всички степени на съществуващата тогава горска йерархия. Държавата трябва да отпусне безплатен плат за ушиването на униформата. Но това така и не става.

Установяваме, че през 1940 г. горското съсловие се сдобива отново с указания за нова горска униформа (Правилник за униформеното облекло на служите-

Образец на лято униформено облекло на служителите лесовъди (1940 г.)

Комплект униформа с върхна дреха - шинел (1940 г.)

тя действия и вътрешно. Всеки, който носи униформа, е длъжен да бъде винаги и навсякъде повнимателен и по-предпазлив в своите обноски или действия, отколкото цивилно лице. Защото при отрицателни прояви е застрашен не толкова престижът на отделното лице, колкото престижът и достойността на цялата колегия, чието външно отличие е униформата".

Когато гледаме приложените в сп. "Горски преглед" скици на бъдещата лесовъдска униформа, направена по образец на немската, не може да не ни направи впечатление, че тя относно прилича на униформата на българското офицерство от това време.

Въвеждането на специализираната униформа на лесовъдите и на горските надзорители става по времето, когато началник на Отделението за горите, лова и рибарството е инж. Димитър Загоров (на тази служба той е от 1936 до 1941 г.). По разкази на ветерани (които не са вече между живите), работили като лесовъди веднага след въвеждането на задължителната униформа, тя наистина е създала невероятен ефект и респект. Да носиш лесническата униформа и фуражка, да принадлежиш на "зелената емблема", е било не само висока отговорност, но и непресторена гордост.

Носенето на униформеното лесовъдско облекло продължава и през втората половина на ХХ век, регламентирано с действащи до 1997 г. закони за горите и правилници за униформеното облекло на служителите от системата на горите. До 70-те години на ХХ в. униформата е характерна с фуражка с кокарда. Дълго време и след този период българското кино и театър "маркират" горските именно с този атрибут.

И след влизането в сила на Закона за горите от 1997 г. с наредба са определени отново регламент, видът, по-лучаването и носенето на униформеното и теренното облекло за горските служители. В днешно време, след излизането на Закона за горите от 2011 г., действа Наредба № 3 ("ДВ", бр. 16 от 24.02.2012 г.).

В своята над 130-годишна история българските служители по горите носят униформено облекло, като над 100 от тях са регламентирани с държавни разпоредби. Претърпял промени в кройката и цвета, или по-скоро в оттенъците на зеленото, костюмът на лесовъда или теренното му облекло и днес демонстрира принадлежност към високоблагородната професия, за съдържание на която трябва да се уважава и зачита. Униформата внушава ред и дисциплина. Освен външно

Диана ПЕТРОВА

Съюзен живот —

Становище на СЛБ в подкрепа на професионализма и лесовъдската етика

На 8 юли Съюзът на лесовъдите в България изпрати становище за спазване на изискванията на професионализма, морала и лесовъдската етика до министъра на земеделието и храните проф. д-р Димитър Греков и зам.-министъра на земеделието и храните д-р инж. Валентина Маринова. Становището е подписано от председателя на СЛБ проф. д-р Иван Палигоров и в него се казва:

"Ръководството на Съюза на лесовъдите в България е готово да Ви подкрепи и да Ви предостави налична или допълнителна информация, с което да Ви подпомогне в тази нелека за всеки управляващ дейност. Като строгопрофесионална организация, обединяваща над 3700 членове от седемхилядната лесовъдска колегия, стопанисваща горските територии - над 37 % от площта на България, ние се чувстваме задължени да изразим нашето беспокойство от нарастващото напрежение в колегията.

Съюзът на лесовъдите в България е правоприемник на Дружеството на българските лесовъди, основано през 1909 г., продължител на благородните традиции в опазването и възпроизвеждането на българската гора и е член на Съюза на европейските лесовъди.

В своята повече от 100-годишна история Съюзът на лесовъдите в България има натрупан опит от преодоляването на много предизвикателства и е успял да съхраня лесовъдската професия в името на настоящето и бъдещето на българската гора.

Като продължение на своята последователна политика в защита на професионализма, лесовъдската етика и морал ръководството на Съюза на лесовъдите в България изразява своето беспокойство от нарастващото напрежение сред лесовъдската колегия. Получени са редица сигнали, че се очакват сериозни кадрови промени, както в системата на ИАГ, така и в държавните горски предприятия, с определена партийна тенденциозност и базирани на субективно лично отношение на регионално и особено на местно ниво.

За да се запази авторитетът на професията и за да Ви предпазим от възможната политическа партизанщина, смятаме за необходимо при всеки конкретен случай да се спазва възприетата и наложила се с времето процедура - да се извършила

верка на сигналите на място от страна на ИАГ, като Ви моля за резултатите от нея да бъдем уведомявани, кое то ще осигури необходимата информираност и прозрачност.

Ръководството на Съюза на лесовъдите в България е готово да Ви подкрепи и да Ви предостави налична или допълнителна информация, с което да Ви подпомогне в тази нелека за всеки управляващ дейност. Като строгопрофесионална организация, обединяваща над 3700 членове от седемхилядната лесовъдска колегия, стопанисваща горските територии - над 37 % от площта на България, ние се чувстваме задължени да изразим нашето беспокойство от нарастващото напрежение в колегията.

Горите на Република България са национален капитал. Той създава годишно над 14 млн. м³ дървесина, около 6 млн. м³ от която се ползва за производство на продукти за промишлено потребление в строителството или за крайно потребление - мебели, дограма, хартия и картони. В производствената верига се създава директно или индиректно застост на над 100 000 работещи в горското стопанство, дърводобива, дървообработването, мебелната и целулозно-хартиената промишленост.

Животът на над 1.2 млн. домакинства през зимата зависи от дървата за огрев, а горите са среда за формиране на над 80 % от пряснатата вода в страната. Около 25 % от горите са недържавна собственост, а останалите 75 % са държавна собственост и има потенциал да се увеличи значението им за околната среда и за постигане на положителен икономически, социален и екологичен ефект.

Ръководството на Съюза на лесовъдите в България запазва правото си като неправителствена организация да предприеме необходимите действия за подкрепа на стопаните на това национално богатство - лесовъдите, на колективите на дружествата и на регионалните съвети на Съюза, за справедливо отстояване на тяхната професионална позиция".

Юбилеи

Проф. д.т.н. Васил ВАСИЛЕВ на 80 години

Роден е на 16.07.1933 г. в с. Попина, Силистренска област.

През 1956 г. завършва ВЛТИ, специалност "Лесоинженерно дело", с квалификация "Инженер по механизация на дърводобива и горски транспорт", а през 1970 г. завършва ВМЕИ, специалност "Технология на машиностроенето".

В системата на горите работи от 1956 до 1959 г. като началник на технически участък и главен инженер в ГПС - Рибарица, и главен механик в "Горпром" - Тетевен.

От 01.09.1959 г. е научен сътрудник в Научноизследователския институт по горска промишленост - София, а от 1960 до 2003 г. - в Института за гората при БАН.

Специализира в Норвегия (1970 г.) и Швеция (1971 г.)

От 1971 г. е старши научен сътрудник II степен (доцент), а от 1991 г. - старши научен сътрудник I степен (професор). Научната степен "доктор на техническите науки" получава през 1990 година.

От 1986 до 2003 г. е ръководител на секция "Техника и технология при възпроизведството и ползването на дървесните ресурси" и "Горски ресурси".

В периода от 1989 до

1993 г. е зам.-директор на Института за гората при БАН.

Автор на над 145 публикации, 6 изобретения и 3 rationalизации.

Добрата теоретична подготовка на проф. Василев, широките му технически познания, както и придобитият практически опит у нас и в чужбина го правят винаги желан партньор при решаването на различни научноизследователски проблеми и задачи.

Активно се включва в разработването на задачи по разработване на съвременни технологии и системи от машини за комплексно механизиране на работните операции в дърводобива, разработване на система от леки въжени линии и съоръжения за екологичнообразно механизиране на подвоза и извоза на дребноразмерната дървесина, добивана в млади насаждения.

За принос в създаването и организирането на горското опитно дело и развитието на науката за гората в България е награден с "Почетен знак" на Лесотехническия университет и "Почетен знак" на Института за гората при БАН.

Доц. Димитър КУШЛЕВ

Инж. Иван РАДОЙКОВ на 80 години

Иван Радойков е роден на 31.07.1933 г. в гр. Гоце Делчев, Благоевградска област. След завършване на ВЛТИ през 1957 г. работи последователно като началник на ГТУ в ГС - Беслет, и главен инженер в ГС - Сатовча.

Двадесет и три години инж. Радойков е директор на ГС - гр. Гоце Делчев, където постъпва през 1965 г. и се пенсионира през 1994 година. Негово дело са създадените десетки хиляди декари горски култури, подобряване на състоянието на зелените буково-елови насаждения, противоерозионните залесявания. Негов е и приносът за правилно стопанисване на буковите гори в този район и постигане на високи резултати при естественото им въз-

зобновяване.

Близо четири десетилетия инж. Иван Радойков посвещава на горите, като оставя своя изключителен принос за успешното развитие на горското стопанство в Гоцеделчевския край.

През 1981 г. е на работа в Република Коми като директор на Горскопромишеното предприятие - Горни Мезен, където се изявява като опитен професионалист при организацията на добива на дървесина за България.

Инж. Радойков се изявява и като строител на горски пътища, битови сгради и бази за отдих. Той е безспорен пример на колега, който отдава безкористно и всеотдайно цялата си трудова дейност в полза на българската гора.

От стр. 1

Бе изслушан и приет финансият доклад, както и докладът на одиторите.

Планирани и обсъдени подробно бяха основните направления в работата на Съюза през настоящия мандат 2013-2017 г. заедно с необходимия за това бюджет. Завишените разходи за изпълнение на дейностите на Съюза и недостатъчните приходи наложиха да се обсъди промяна в размера на годишния членски внос.

След проведените дебати беше решено членският внос да бъде повишен с 20 на сто, като става 1.20 евро на член от всяка членуваща организация. В допълнение бе обсъдена и приета процедура за редукция на членския внос за организацията, които са в тежко финансово състояние.

Следобедната сесия на конгресния ден беше посветена на избора на новото Президентство.

След направените номинации и кратки представяния на всеки от кандидатите делегатите в конгреса единодушно избраха новите членове на Президентството на СЕЛ: президент - Михаел Димиър (Германия), вице-президенти - Ерве Немоз-Ражо (Франция), Томаш Маркиевич (Полша) и Илпо Попутти (Финландия), секретар - Томас Башни (Австрия), помощник-секретар - Анна Петракиева (България), касиер - Бьорн Карлсон (Швеция).

Асоциацията на лесовъдите от Чехия (CFS) офици-

ално заяви своята кандидатура за членство в СЕЛ и тя бе приета за редовен член на Съюза.

За одитори бяха избрани Кристодулоис Кристодулу (Кипър) и Хенрик Бах (Дания), а за заместник-одитори - Беате Хаспачер (Швейцария) и Матиа Бусти (Италия).

В края на конгресния ден бяха обсъдени поканите за предстоящите годишни срещи на Съюза през 2014 и 2015 година. Делегатите

Природа

Гората и туризът

От стр. 1

През 1924 г. са изградени хижите "Алеко" на Витоша, "Чумерна" и "Юмрукчал" (сега "Васил Левски") в Стара планина и "Осогово". Финансовите средства са набирани чрез доброволни дарения, преди всичко от туристите. В отделни случаи изтъкнати родолюбиви българи дарявали значителни суми. Така например цар Борис III е дал лични пари за строителството на хижа "Еделвайс" на Витоша.

До края на 1939 г. в България в различни планини са построени 35 хижи. Всички те са сред гъсти възрастни гори. Поставя се началото на самодейна, доброволна туристическа маркировка, която улеснява и обезопасява преходите из нашите планини. Държавата е поощрявала строителството на хижите, като е отпускала безплатен добив на дървесина за строителни материали и дърва за огрев. След Втората световна война държавата и обществоността в България, отчайтайки социалния ефект от

туризма и приноса му за подобряване на физическото и душевното здраве на народа, започва да отделя все по-големи финансови средства, материален и кадрови ресурс за неговото по-нататъшно развитие в ежедневния бит на трудащите се.

До 1989 г. в България са построени 480 туристически хижи. С такова строителство никоя друга европейска страна не може да се похвали. Редица средноевропейски държави имат само по няколко туристически хижи, като в Унгария например те са само три. Създадена е язлостна добра организирана и поддържана лятна и зимна маркировка по най-практикуваните маршрути във всички планини. През този период е създадена стабилна система за подготовката на висококвалифицирани туристически кадри - планински водачи и инструктори по туризъм.

Организирано е туристическото движение "Опознай България - 100 Национални туристически обекти", чрез което стотици хиляди хора

успяха да се докоснат до културни, исторически и природни забележителности на родината.

В БТС е създадена Комисия по природозащита. В организацията на всички нива се изпълнява принципът "БТС - гарант за опазване на природната среда". Туристите, и преди всичко хижарите, са първите, които сигнализират за възникване на горски пожари и други нарушения в горите.

Екологичните и социалните функции, изпълнявани от горите, напълно съвпадат с функциите на организираното туристическо движение.

Измръзвания, а нерядко и жертви от бялата смърт в планините има всяка година. Това обаче се случва винаги над горския пояс от откритите части на планината. Защото гората е майка закрилница и досега няма констатирани измръзвания, загинали хора от бялата смърт в горите.

Преди четири години през март в Пирин баща на около 40 г. със 13-годишния си син кара ски през целия ден на платото под Тодорин връх. Късно следобед правят последно спускане надолу.

XVIII конгрес на Съюза на европейските лесовъди

Председателят на СЛБ проф. д-р Иван Палигоров (вдясно) благодарил от името на България на досегашния президент на СЕЛ Хакан Ниistrанд от Финландия и на досегашния вицепрезидент Пьотр Григер от Полша за работата им през изминалите два мандата

Фиданки залесиха Пьотр Паскалис от Полша, президент на СЕЛ в периода 1998-2005 (вляво), Стефан Карлхайнц от Германия, бивши вицепрезидент, който препизнава книгата за историята на Съюза (в средата) и Кийс Мол от Холандия, президент от 1982 до 1998 г.

единодушно одобриха домакинството на България за годишната среща на СЕЛ през октомври 2014 г. и на Полша през 2015 година.

Делегатите посетиха Националния парк "Урхо Кеконен", създаден за запазване на местообитанията на северния елен в Лапландия, както и за ограничаване на възможностите за ловуване на чужденци на територията на парка. Бяха показани трасета за ски бягане с обща дължина над 150 км, както и 16 трасета за алпийски ски с всички необходими съоръжения.

Европейските лесовъди се запознаха на терен с особеностите на лесовъдските дейности в Лапландия и бяха впечатлени от влиянието на суровите климатични условия върху растежа на белия бор, съмърча и брезата. Посетени бяха насаждения от бял бор, отглеждани на всеки 20 години и достигащи в сечнозряла възраст, на 180-200 г., максимална височина 12-15 метра.

Участниците в конгреса засадиха фиданки край горската база на домакините в Саариселка, посетиха Националния музей "Сида", съхраняващ историята, живота и бита на местното саамско население, а така също езерото Инари и ферма за отглеждане на северни елени. През последната вечер имаха шанс да се насладят и на уникалното северно сияние Аурора Бореалис.

Проф. д-р Иван ПАЛИГОРОВ
д-р инж. Анна ПЕТРАКИЕВА
инж. Борис ГОСПОДИНОВ

Башата се спускал напред, разчитайки, че синът му ще следва, тъй като вече е показал уменията на добър скиор. Когато слязъл на Шилгарник, мъжът установил, че малкият не е до него, а на нагоре по пистата никъде не се виждал. Била вдигната под тревога Планинската спасителна служба. Търсили момчето цяла нощ, но го открили чак на сутринта - жив и здрав, сгущен от ствола на един вековен съмърч и укрит от големите му, спуснати до повърхността на терена, гъсти клони.

Туризъмът е най-тясно свързан с гората. Неслучайно от 100-те национални туристически обекти 72 се наричат сред вековни гъсти гори. Посещавайки историческите места като Оборище, паметника на Хаджи Димитър под връх Бузлуджа, туристи се впечатляват от историческата забележителност и запазват скъпи спомени от вековната букова гора.

Инж. Георги ПЕТРУШЕВ
майстор на спорта и ст. инструктор по туризъм

Съюзен живот**Отчетно събрание на ветераните лесовъди от Благоевградска област**

За шестнадесети път ветераните лесовъди от Благоевградска област проводиха отчетно събрание в Адрианов чарк, в района на ДГС - Белица. Главната счетоводителка Ани Пицина запозна присъстващите с териториалните особености и дейността на стопанството и направи преглед на ръководителите, които са оглавявали стопанството от неговото създаване (1933 г.), и на видни лесовъди, които са работили във ВЛТИ, в Института за гората и други ведомства. Изтъкнато беше, че наблизо е курорт Семко-

во, което е предпоставка за развитието на туризма в района. Айше Топозарова - студентка в Медицинска академия и сътрудник на Парка за реадаптация на танцуващи мечки под егидата на фондация "Четири лапи" - Белица, разказа за дейността на центъра.

Събранието бе открито от инж. Стойчо Чимев - председател на Съюза на лесовъдите ветерани. Направен бе преглед на дейността на дружеството. Присъстващите бяха поздравени от зам.-председателя на СЛБ инж. Георги Мангушев. На сре-

щата присъстваха инж. Стоян Ковачев - директор на РДГ - Благоевград, и инж. Иван Янев - председател на УС на ЮЗДП.

Бяха поздравени шестима юбиляри, които са навършили кръгли годишници. Най-възрастният от тях е инж. Иван Радойков, бивш директор на ГС - гр. Гоце Делчев, който навърши 80 години. Всеки от юбилярите получи грамота и скромен подарък от ръководството на дружеството. Поздравление към ветераните отправи и д-р инж. Светлозар Михайлов, директор на ЮЗДП - Благоевград, който изтъкна,

че има изгответи проекти за 19 автомобилни пътища за региона и един от тях е в ДГС - Белица.

Гости на събранието бяха членове на Клуба на лесовъдите ветерани от Пазарджишко област с председател инж. Георги Петканин, който поздрави присъстващите за сплотеността.

Ветераните лесовъди се обединиха около идеята за създаване на самостоятелно горско ведомство.

**Инж. Михаил МИХАЙЛОВ
Инж. Стойчо ЧИМЕВ**

Ветераните лесовъди и учени обсъждат проблемите на Природен парк "Витоша"

На 27 май Сдружението на ветераните лесовъди и учени от София проведе своето редовно ежемесечно събрание. Доклад изнесе ланд. арх. Снежана Петрова - директор на ДПП "Витоша", като подробно запозна присъстващите с изпълнението на два проекта, финансиранни от ЕС, способстващи да се реализират интересни инициативи, свързани с запазването на флората и фауната и поддържането на чис-

тота в парка. Подробно арх. Петрова се спря и за извършваната работа по борбата с корояда типограф на Витоша. Проблемът с този вредител се появява след ветровала в Биосферния резерват "Бистришко борище" през 2000 г. вследствие неустановеното на повалените от стихията около 20 000 м³ смърчова дървесина.

В дискусията, последвала доклада, въпроси зададоха инж. Георги Петрушев,

проф. Никола Колев, проф. Георги Цанков и други участници в събранието. В изказванията отново бе изтъкната тезата, че за намаляването на числеността на корояда типограф и на големите повреди, които той предизвика, е необходимо прясноповалената смърчова дървесина да се събира преди да бъде заселена от вредителя. Съвременното усвояване на прясноповалената смърчова дървесина и на нападнатите в ко-

роядните петна смърчови дървета ще носи допълнителни доходи на парка и е една от съществените мерки за борба с корояда типограф. Ветераните с готовност предложиха да оказват помощ на ръководството на ДПП "Витоша" за успешно решаване на възникващи проблеми.

Договорени бяха и бъдещи срещи на територията на Природния парк "Витоша".

Проф. д-р Георги ЦАНКОВ

Информация**Новини от Природен парк "Беласица"****Разработване на План за управление на парка**

На 15 май Дирекцията на Природен парк "Беласица" организира семинар за обсъждане на резултатите от етапа на екологична, социална и икономическа оценка и потенциална стойност в Плана за управление на ПП "Беласица".

На срещата присъстваха представители на местни читалища, регионални институции, кметовете на селата от Подгорието, собственици на къщи за гости и туристически обекти, любители на туризма.

Екипът, разработващ Плана за управление, изясни същността на направената екологична и социално-икономическа оценка на ПП "Бе-

ласица" и представи пред присъстващите основните и специфичните проблеми на територията: уязвимост на видовете и местообитанията, стопанисване на горските ресурси, нездадоволително състояние на обектите за обслужване на посетители и други.

В проведената по-късно дискусия беше подчертана и изключителната роля на местните хора при изработването на Плана за управление и в съвместното партньорство за бъдещото развитие на парка.

Силните страни на ПП "Беласица" - невероятното биологично и ландшафтно разнообразие, високата стойност като обект от "Натура 2000" и за опазване на местообитания на редица редки, защитени и ендемични растителни и животински видове,

могат да определят ролята на ПП "Беласица" като център за развитие на устойчив туризъм, който отговаря на разнонапосочните интереси на българските и чуждестранните туристи. Експертите се обединиха около тезата, че всичко това трябва да бъде постигнато с общи усилия.

Участниците извиха огромно желание да подкрепят развитието на ПП "Беласица" включително и с доброволен труд в помощ на Дирекцията на парка. Бяха обсъдени и различни форми на бъдещо сътрудничество.

"Беласица" гостува на "Керкини"

На 16 и 17 май Дирекция на Природен парк "Беласица" организира учебното пътуване до Национален парк "Керкини", Гърция.

На събитието присъства-

ха кметовете и кметските настаници от населени места в Подгорието, предприемачи в сферата на туристическите услуги, собственици на къщи за гости и заведения, представители на регионални институции и други. Целта на посещението беше участниците да се запознят с възможностите за устойчив туризъм и природосъобразен бизнес, които могат успешно да се практикуват в защитена територия като НП "Керкини", да обменят опит и почерпят идеи и знания, които да приложат в бъдеще и в ПП "Беласица". Програмата включваща презентация на НП "Керкини" и демонстрация на успешни примери и добри практики за местни екотуристически услуги на територията на

НП "Беласица". Културната програма включваща и посещение на манастира в Акри-

Юбилей**Инж. Михаил Доцински на 80 години**

Михаил Доцински е роден на 16.07.1933 г. в с. Чупрене, Видинска област.

През 1956 г. завърши ВЛТИ, специалност "Горско стопанство". Работи в Горскокромпийленото предприятие (ГПС) - Девин, ГПС - Михалково, ГС - Девин. Утвърждава се като специалист в проектирането и монтажа на горските възвънени линии и проектирането и строителството на горски пътища.

Инж. Доцински има определени заслуги за внедряване на механизацията и съвременните технологии в

дърводобивната дейност и транспорта в горското стопанство у нас.

Като директор на ГС - Чупрене (1961-1974 г.), отделя голямо внимание и на залесителните мероприятия. Над десет години от трудовата си дейност посвещава на проблемите на дърводобива в Република Коми, за успешното решаване на които има безспорен принос в периода 1974-1978 г. и 1985-1988 година.

През 1990-1993 г. е директор в Българското търговско представителство в Москва.

Екология**Бъдещето на Лонгоза**

Най-компактното находище на ясенова дъвесина се намира на територията на ДГС - Старо Ориахово, и ДЛС "Шерба". Става въпрос за "Лонгоза" - най-голямата наша заливна гора в миналото. Била е около 10 000 ха, през 1936 г. е намаляла на 5200 ха, а днес е 4200 ха (ДГС - Старо Ориахово - 2600 ха, ДЛС "Шерба" - 1600 ха). Уникална гора, характерна е със своята многостажна структура, смесена по състав. Първият етаж е основно от полски ясен, в т.ч. и неговата космата форма пализе, с участието на лонгозния летен дъб, черната елша, сивата и бялата топола, бялата върба, полски бряст. Вторият етаж е от обикновен габър, полски клен и други, а в подлеса - глог, черен бъз, дрян и други.

Това дървесно разнобразие е при височина 27-30 м на основния дървостой и това прави гората сложна за стопанисване. Едва ли има друга толкова сечена гора с идеята да бъде възстанована.

На стр. 6

та изключително радушно в посетителския център на парка от неговата администрация.

Колегите разказаха за създаването на парка, изграждането на изкуственото езеро, както и за проблемите, които възникват пред управлението му. Тайнственият свят на къдроглавите пеликанни, коромораните и чаплите очарова гостите и им помогна да се убедят за пореден път в ползите от това бизнесът и биоразнообразието да съществуват балансирано и в партньорство.

Примерите за екотуризъм и посещението на фермата за биволи бяха особено интересни за жителите на Подгорието, които откриха още възможности за продължаване на биоразнообразието в застрашена територия и развитието на успешни екотуристически услуги, които да са от полза както за туристите, така и за местното население.

Семинарът и учебното пътуване се проведоха по проект "Разработване на План за управление на Природен парк "Беласица", финансиран от Европейския фонд за регионално развитие и от държавния бюджет на Република България чрез Оперативна програма "Околие на среда 2007-2013 г."

**Маргарита ГЕОРГИЕВА
ДПП "Беласица"**

Любопитно**Имаше якове в България**

През 1980 г., по поръчение на първия държавен глава, у нас бяха докарани 164 тибетски яка. Уговорката беше да бъдат взети от Монголия срещу неин дълг към нашата страна. Задачата беше възложена за изпълнение на тогавашното УБО. По разпореждане на ген. Кащев трябваше да отида и аз, за да се запозная с условията, при които живеят яковете в Монголия.

По това време бях директор на Ловното стопанство "Кормисош" - Лъки. Тръгнах с нежелание, но какво да се прави - заповед. Старши беше полк. Димитров от УБО. Напълнихме чантите с храна и пиене и потеглихме със самолет към Москва. След двудневен престой се отправихме със самолет за столицата на Монголия. Кацнахме в Иркутск и Омск, видяхме под нас Байкалското езеро и стигнахме в Улан Батор.

Озовахме се в Монголия, все още примитивна азиатска страна. Трудно бе за нас да се приспособим към тяхната храна и пръсъществувахме там благодарение на консервите и руските магазини. За наш късмет още същата вечер се срещнахме случайно с техен професор по животновъдството. Добросъвестен човек беше и от разговорите разбрах, че известен процент от животните в Монголия са болни от бруцелоза. Болест, която води до безплодие и отпадналост при тревопасните животни и човека. Разбрах, че инкубационният период след заразяването е дълъг - над месец. Стана ми ясно, че при това положение има опасност да вкараме заразени животни. На бедния Смолянски окръг и особено на ловното стопанство само това

му трябваше. Тръгне ли веднъж болестта, особено по дивечи, спираше няма. Въпреки че от заделените за нас животни, и то само от племенните стада, се вземаше кръв за изследване, притеснението не ме напускаше.

След като заделихме животните и трябваше да ги иззвземаме, влязохме в спор с полк. Димитров. Той настояваше да ги взим, но аз не бях съгласен. Настоявах да се върне в България и да докладва за бруцелозата. Трудно се съгласи, но замина. По него изпратих писмо

и чрез друг човек то бе предадено на ген. Кащев. В писмото описах истинското положение. Генералът беше ме разбрал и върна полковника в Монголия заедно с професор от Националната служба по ветеринарно дело, който да прецени и да поеме отговорността.

Благодарение на монголската бюрокрация и на абсолютната безответственост на българското посолство престоят ни продължи 40 дена.

Девствена страна е Монголия. Дванадесет пъти е по-голяма от България, а населението ѝ е около два милиона души. Съобщава се, че имат над 30 млн. животни, но отглеждането им е примитивно. И там имаше кооперации. Определените за кланиците животни през

пролетта се събират в големи стада и се отправят натам пасейки. Така до есента преминават няколко хиляди километра. Пастирите се движат с тях с юрти. Около юртите има завързани десетина

нати закваска то става като айран и го пият масово. Правят и други производи от него. Когато ни го предлагаха, не се оправдавахме, че религията не ни позволява консумация.

центрове са колкото едно наше голямо село. Преобладават юртите и дървените къщи. Между тях по черните пътища се движат и коли. Един ден седим пред аймачния хотел - дървена барака.

Пристига с малък автобус "ПАЗ" театрална трупа. Пътували с дни, цепите в прах. Като чу българска реч, преминаващата покрай нас прима актриса се спря и заговори на български. Оказа се, че е завършила в България, в класа на Георги Златев - Черкин и пази най-добри спомени. Влязохме да се почерпим по случаи и я помолихме да изпее

икономиката на Монголия е слабо развита. Максимата на монголеца е: "Добрите монголеци не бърза!". Лесно оставят днешната работа за утре. Кажат "маргаш" (утре) - и толкова. Имат бистри реки, пълни с риба. Риба не ловят и младите животни не колят. Религията не им позволява. Не обработват земята. Поверието им е, че и с върха на обувката не трябва да се рови земята!

Пътищата им са без покритие, летищата - също. През страната минава Трансибирската железница. Връзките между аймаките (окръзите), а един аймак е колкото България, стават предимно със самолети. Дизелови електроцентрали произвеждат тока за осветление и за малките предприятия. Окръжните

предприятия са без покритие, летищата - също. През страната минава Трансибирската железница. Връзките между аймаките (окръзите), а един аймак е колкото България, стават предимно със самолети. Дизелови електроцентрали произвеждат тока за осветление и за малките

надморска височина. Невизискателен е към храната, но при нашите зимни условия с дебел, замръзващ сняг трябва да се храни зимно време.

С много усилия докарахме яковете на летището в Граф Игнатиево. Самолетът беше товарен "АН". Оттам с камиони ги настанихме в аклиматизационна ограда. През 6 месеца им се вземаше кръв за изследване. При първото и второто изследвания имаше положителни за бруцелоза и болните бяха изпратени в инфекционната кланица в Асеновград. Наблюдените и изследванията продължиха 3 години. След това бяха пуснати на свобода. Много труд беше положен - борба с бикове!

Опасявах се, че при нашия влажен климат и поради ниската надморска височина на яковете ще им се залядява козината. Но всичко бе наред. Започнаха масово да се размножават (разгъдат през юни) и броят им се увеличи до 600. Раздавахме

на АПК - София - към връх Мургаш, в Еленския балкан, в Етрополе и на други места. Развиваха се много добре, но след промените в страната разни бабаите с модерни пушки и коли ги изстребиха до крак. По това време безнаказано по пазарите се продаваше дивечово месо. Сега има тук-там единици. Жалко, защото това е едно перспективно животно, което се отглежда почти без разходи. То подобрява състава на нашата фауна.

Приятно е, когато се появи изневиделица в гората. Дано в бъдеще се намерят разумни ръководители, които да възстановят популацията на този вид.

**Христо ХРИСТОВ -
Референта**

Екология

От стр. 5

Бъдещето на Лонгоза

екосистеми. В анализа беше констатирано, че заливните гори от лонгозен тип са от изключително национално значение, но са изложени на сериозни заплахи вследствие на лесовъдската дейност, подчинена на т. нар. интензификация, която се свързва преди всичко със създаването на промишлени горски култури, които не се покриват с принципите на природообразното и устойчивото стопанисване. Една от главните тези на националните съвещания бе, че заплахата за този вид гори идва от не обратимата промяна на естествения воден режим. Трябва да добавим, че прилагането на неправилни лесовъдски методи също оказва много сильно влияние върху промяната и бъдещето на гората "Лонгоза". Една от основните допуснати грешки

е силната лесовъдска инвазия в зрелите гори. Приет беше грешният извод, че ясеновите насаждения трябва да се експлоатират при турнус 80 години, поради съмнението, че ясеновата дървесина след тази възраст е негодна с множество оцветявания. С прилагането през 1999 г. на програма за възстановяването на гората "Лонгоза" (извън предвидяните в лесоустройствените проекти) бяха изведени възобновителни сечи, при които за период от 3 години се отсякоха 62 657 м³ едра зряла яснова дървесина от 4800 дка, обхванали най-качествените ясенови насаждения. Резултатите от тази експансия са лоши. Необходима е коренна промяна в отношението и приложите за

гората "Лонгоза". На първо място, да се спре стопанска експлоатация в този вид. Ясеновите зрели насаждения при турнус 80-100 години не могат да изпълнят своето предназначение. Това, което е останало като зрели насаждения, трябва да се стопанисва при по-голяма възраст с прилагането на изборни сечи. Да се ползва само престарелият и некачествен дървостой, за да се запазят частите с по-млади дървета. При изсичането на една ясено-

нова гора на 80 години използваемостта на едрата дървесина е около 15-20 %, от останалата част се добиват ОЗП и дърва за огрев. Пазар има само за фурните и специалните трупи (10-15 %). Изпълнението на главните сечи по ЛУП в "Лонгоза" в този вид не е полезно, нанася се невъзвратими щети и загуби.

На богатството на гората "Лонгоза" трябва да се погледне от друга страна. Това е единствената запазена естествена лонгозна гора, и то само на 30 км от Варна. Тази уникална природна даденост се нуждае от нов статут. Да се спре стопанска експлоатация в зрелите насаждения в този вид. С предимство да се водят отгледни и санитарни

сечи. Необходимо е да бъде създаден Природен парк "Лонгоза" със специален статут и да бъде приет план за управление на това изключително биоразнообразие, което има национално значение, свързано с европейските влажни зони. Имаме реални възможности за получаване на средства от еврофондове за изграждането на екопътеки, научноизследователски център, създаване на биологични банки, за да се рекламира и изгради съвременен туристически обект. Само по този начин и бъдещите поколения лесовъди, екологи, биологи, орнитологи, природозащитници ще могат да се възхищават на уникалната естествена гора "Лонгоза".

Инж. Иван ДИМИТРОВ

Нови книги

Евгени Т. Димитров.
Моделиране на текущия прираст по обем на нормални естествени белборови насаждения. "Симолини 94", София, 2011 г., 466 стр.

В монографията са представени резултатите от три-

десетгодишните изследвания на автора върху текущия масов прираст на нормалните (с пълнота около 1.0) естествени белборови насаждения. Представлява интерес описаната и приложена методика за изследване на текущия масов прираст на тези насаждения. Голямо внимание е отделено на варирането на радиалния и текущия масов прираст с оглед определяне на броя на измерванията, които трябва да се направят, за да се получат точни резултати. Беше намерена за първи път аналитична връзка на вариационния коефициент за радиалния и текущия масов при-

раст с някои таксационни показатели. На тази основа броят на измерванията беше определен при вероятност 0.683, 0.800 и 0.954 и точност 6, 8, 10, 12 и 14 %.

На основата на математико-статистическото моделиране в съчетание със средната на конкуриращите се модели и огромния експериментален материал бе установена голяма и много голяма еднофакторна и многофакторна корелационна връзка за определяне на величината на радиалния прираст в зависимост от различни фактори. За практиката имат значение четири получени варианти - ед-

нофакторен и 3 многофакторни, за които процентната грешка при опитната проверка със 123 неизползвани в изследването пробни площи се оказа по-малка (от 8.2 до 11.2 %) в сравнение с теоретичната грешка (от 12.5 до 13.4 %). Получените резултати при опитната проверка се доближават до долната благоприятна граница (10-15 %), допускана при метода на постоянните пробни площи, които се реализира за 100 години.

Получените въз основа на тези методи т. нар. прирастни таблици позволяват определянето на хектар на текущия масов прираст в от-

носителни, а впоследствие и в абсолютни единици, без да се отсичат дървета. За прилагането на еднофакторните методи е достатъчен само един фактор - средната възраст или средният диаметър, а при многофакторните методи са необходими средният диаметър, средната възраст и средният 10-годишен радиален прираст. Поради по-трудното определяне на средния 10-годишен радиален прираст данните за него могат да се вземат наготово от посочените в монографията таблици 5.12. или 5.16.

С настоящото монографично изследване за първи път в нашата страна са раз-

работени такива методи, които позволяха определянето на текущия масов прираст на нормалните белборови насаждения за почти всички бонитети (без пети бонитет). С това се преодоля убеждението, че определянето на текущия масов прираст е изключително сложно и трудно без отсичане на дървета.

Резултатите, поместени в монографията, ще са полезни за вземане на управлениски решения, а така също за научни работници, студенти и практически дейци, работещи в областта на таксацията, лесоустройството и горското стопанство.

IN MEMORIAM

На 18 юни почина д-р инж. Ангел Тюфекчиев.

Роден е на 16.01.1932 г. в Якоруда, Благоевградска област. Завърши ВЛТИ, специалност "Горско стопанство", през 1955 година. Инж. Тюфекчиев работи в Горските стопанства в Якоруда, Разлог и Добринище. От 1971 г. е на работа в Районната инспекция по опазване

на природната среда, където служи до пенсионирането си като началник, ръководител-сектор и главен специалист. Провежда единствените у нас изследвания на биологичните особености на дивата коза в Пирин, върху които защитава дисертацията си.

Инж. Ангел Тюфекчиев бе изявен природозащитник и активен радетел за опазване на българската гора.

Поклон пред светлата му памет!

На 24 юни почина инж. Димитър Костов.

Роден е на 25.10.1930 г. в с. Калища, Пернишка област. След завършване на ВЛТИ през 1956 г. работи в Горските стопанства в Буйновци и Ботевград. Шестнадесет години е таксатор и ръководител на проектантска група в "Агроролеспроект". От 1974 г. до пенсиониране

то си през 1990 г. работи в Министерството на горите и горската промишленост. Значителен принос има за усъвършенстване на отчетността на горския фонд, а като ръководител на сектора по охрана на горите в министерството полага немалко усилия в борбата срещу нарушенията в горското стопанство и опазването на горите в България.

Поклон пред светлата му памет!

ЮРИДИЧЕСКА КОНСУЛТАЦИЯ

Дисциплинарните наказания се заличават с изтичането на една година от налагането им

Отговор: С разпоредбата на чл. 197, ал. 1 от Кодекса на труда (КТ) законодателят е определил: „Дисциплинарните наказания се заличават с изтичането на една година от налагането им“. Касае се за изтичането на една година трудов стаж, време, през което работникът или служителят се е намирал в трудово правоотношение, и това време се зачита за трудов стаж по смисъла на Кодекса на труда, а не за изминалата една календарна година. С изтичането на една година наказанието се заличава по право. Това е акт, който заличава от правния мир самото наказание и последиците от него. Заличаването се отнася за всяко отделно дисциплинарно наказание (забележка, предупреждение за уволнение и уволнение), които работодателят има право да налага при виновно неизпълнение на трудовите задължения от работника или служителя. Срокът за заличаване тече независимо дали през това време работникът или служителят е извършил и дали е бил наказан за друго нарушение. Срокът за заличаване на всяко едно дисциплинарно наказание тече от деня на неговото налагане.

Съгласно ал. 2 на чл. 197 от КТ заличаването на дисциплинарните наказания има действие само за напред. Наказанието е заличено в правния мир, но не с обратна сила, а за въдеще. Ето защо заличените дисциплинарни наказания не могат да се вземат предвид от работодателя при определяне на вида на дисциплинарното наказание за извършено нарушение след заличаването на предишното наказание по реда на чл. 197, ал. 1 от КТ. Предишното наказание не се отразява върху критериите за избор на ново наказание.

Действието на заличаването въдеще е основание и за специалната разпоредба на чл. 197, ал. 2 от

ВЪПРОС: През януари 2012 г. бях наказан от работодателя с дисциплинарно наказание „забележка“. През май 2013 г. при проверка от РДГ бяха констатирани и мои нарушения. Работодателят ми заяви, че ще ми наложи дисциплинарно наказание „предупреждение за уволнение“, тъй като Вече съм наказван със „забележка“. Правилно ли е да ми бъде наложено по-тежко дисциплинарно наказание само за това, че Вече ми е било наложено дисциплинарно наказание „забележка“?

КТ, според която заличаването на дисциплинарното уволнение не е основание за възстановяването на уволнения работник или служител на предишната му работа.

Дисциплинарните наказания, с изключение на уволнението, могат да бъдат заличени и от работодателя преди изтичане на едногодишен срок от наказанието им, при условие че работникът или служителят не е извършил друго нарушение на трудовата дисциплина (чл. 198 от КТ). Както в случаите на заличаването „по право“ по чл. 197 от КТ и предсрочно заличаване има действие само занапред. Заличаването на наказанието по чл. 198, ал. 1 от КТ се извършва с мотивирана писмена заповед на субекта на дисциплинарната власт, наложил наказанието съгласно чл. 192 от КТ, която се връчва на работникът или служителя. В заповедта е задължително да се посочи, че работника или служителят не е извършил ново нарушение на трудовата дисциплина. Освен това посочването в заповедта на други положителни факти от трудовото поведение на работника или служителя след наказването му има значително нравствено и възпитателно значение.

Извълението на работодателя, посочено във въп-

роса, че ще наложи по-тежко дисциплинарно наказание „предупреждение за уволнение“, тъй като вече се наказан със „забележка“, няма правно основание. Съгласно чл. 189, ал. 1 от КТ при определяне на дисциплинарното наказание се взема предвид тежестта на нарушението, обстоятелствата, при които е извършено, както и поведението на работника или служителя. Уредбата на дисциплинарната отговорност в нашето трудово законодателство е изградена върху принципа за съответствие на тежестта на наказанието с тежестта на нарушението. За тежестта на нарушението от значение е преди всичко значимостта на неизпълненото трудово задължение.

Въпреки че критерият „поведение на работника или служителя“ обхваща всички елементи на поведението му, които съставят неговата трудова характеристика, от съществено правно значение е така нареchenото в правната литература „дисциплинарно минало“. Работодателят се съобразява дали работникът или служителят е бил привличан преди това към дисциплинарна отговорност, за какви нарушения, колко тежки са били те, какво е било поведението му след наказанието. При преценката на „дисциплинарното минало“ на нарушителя не могат да се вземат предвид предишни негови нарушения, за които не е наказан дисциплинарно, както и дисциплинарните наказания, които са били заличени.

Следователно за нарушението, установено при проверката от РДГ, работодателят следва да се съобрази с критериите, посочени в чл. 189 от КТ, и да спази процедурата, предвидена в чл. 193-195 от КТ.

Справка: чл. 189, чл. 192, чл. 193-195, чл. 197, ал. 1 и 2 и чл. 198 от КТ

Николина НАНОВА
юрист при ФСОГСДП

Природни паркове

ния феномен "Халката". В м. Карадиля се намира и изкуствено създаден водоем - "Езерото". Около него туристиите могат да се любуват и на разнообразието на различни видове пеперуди (които в парка набояват 800 вида), орхидеи и много лекчии растения.

На територията на ПП "Сините камъни" има над 50 пътеки, които са основата за обособя-

родният парк "Сините камъни" е включен в списъка "Стоте национални туристически обекта".

От лятото на 2012 г. е открит и ИПЦ "Карадиля", който е изграден със средства на Оперативна програма "Околна среда 2007-2013 г." на стойност за 3 680 687.86 лв. за проект "Устойчиво управление и устройство на Природен парк "Сините камъни".

През последните няколко години ДПП "Сините камъни" работи по проекти на ОПОС към МОСВ. Първият проект, приключил миналата година, е "Възстановяване популацията на лалугера като основен елемент за поддържане на благоприятния консервационен статус на приоритетни тревни

садник (оранжерия).

На 23.07.2012 г. е подписан договор за безвъзмездна финансова помощ по Оперативна програма "Околна среда 2007-2013 г." на стойност за 3 680 687.86 лв. за проект "Устойчиво управление и устройство на Природен парк "Сините камъни".

В момента основните усилия на парковата администрация са насочени към този мащабен проект. На 12 август т.г. в центъра на града на терен, предоставен безвъзмездно от Общинския съвет на Сливен, започна изграждането на Природозащитния туристи-

Природният парк "Сините камъни" - Сливен

Природният парк "Сините камъни" - Сливен, обхваща територия с площ 11380.8 ха и е част от мрежата защитени територии в страната. Скалният масив, който се издига до града, е дал името на парка. Красивото име се дължи на скалите, които при специфични атмосферни условия, обикновено привечер, синеят. Причина е геоложкият състав на масива, в който се намира едно от най-големите находища на кварцпорфир в Европа.

ПП "Сините камъни" е разположен на южните склонове на Източна Стара планина и обхваща част от Сливенската планина и разделящите се от нея Столовска планина и Гребенец.

На територията на парка се намират скалното образование "Халката", пещерите "Змееви дупки", "Песченик", "Бъчвата", "Хайдушката" и вековната букова гора в м. Кушбунар с общо площ 4.6 хектара.

"Халката" е скален феномен, станал емблематичен за град Сливен и за Природен парк "Сините камъни". Намира се на 550 м н.в., като скалата е висока 10 метра. Преходят до този скален феномен е лек и е предпочитан от всички възрастни. Интересът към природната забележителност "Халката" се подсилва и от легендите за нея. Според една от тях в миналото Сливенското поле е било дъно на море и тук - на "Халката", търговците връзвали своите кораби. Другата легенда гласи, че ако двама влюбени, хванати за ръце, преминат заедно през отвора, ще останат заедно за цял живот.

На територията на парка се намира и най-високият връх в Източна Стара планина - Българка, с надморска височина 1181 метра. Близо до него е местността Даулите, любими място през зимата за всички сливнали и бургазлии с 300-метровата си ски писта.

Природният парк "Сините камъни" е достъпен за всички любители на планината. По панорамен асфалтов път може лесно и бързо да се достигне до повечето от изброените местности. Има и седалков открит лифт, който за 18 минути ще заведе туристите до високата част на планината. Горната лифтената станция е разположена в местността Карадиля. Докато пътуват с лифта, туристите могат да видят скал-

ването на 18 маршрута с различна насоченост - биологична, историческа, всестранна.

Природните дадености на парка предоставят условия за практикуване на различни видове спорт: алпинизъм и спелеология, колоездене и автомобилизъм, дълта- и парапланеризъм, ски спортове и планински пешеходен туризъм.

Дирекцията на Природния парк "Сините камъни" се грижи за създаването и поддържането на много кътове за отдих, за маркирането на маршрути и поставянето на табла и указателни табели с информация за туристическите маршрути. Кътове за отдих са изградени на любимите места за всички природолюбители - "Халката", "Долапите", "Езерото", местностите Равна река, Сълнчева поляна, Меча поляна, Кушбунар, цялата местност Карадиля, Даулите и Аланово.

ДПП "Сините камъни" работи много активно с поддръжващите. Екологичните клубове от сливенските училища са постоянни участници в мероприятията, те са най-активните в традиционните инициативи по почистване на парка.

От своя страна, служителите на Дирекцията редовно изнасят презентации и лекции пред учащите за опазването на защитената територия, запознават ги с богатството на флората и фауната в парка, учат ги да усвояват основните правила по опазване на природата. Ежегодно се провеждат конкурси, състезания и лагери с цел популяризиране на природозащитното дело на парка.

На територията на парка има два информационни посетителски центъра - "Хайдушката пътека" и "Карадиля".

ИПЦ "Хайдушката пътека" функционира от 1999 година. Той се намира в подножието на планината, в началото на известната сред сливнали пътека със същото име. Хиляди туристи са посетили центъра през изминалите години, много деца са се запознали за пръв път с природозащитното дело именно тук. Табла с фотографии показват растителния и животински свят, природните забележителности и по-известните местности в парка. При-

хабитати и популации на хищни птици в Природен парк "Сините камъни". Общата стойност на проекта е 475 440 лв.

Основните цели са спиране на деградацията на пасишата и първоначалното им привеждане в благоприятно екологично състояние чрез прилагане на схема за изпясване на целевите пасища и реколонизация на лалугера в съответните територии, както и подпомагане на популациите на грабливите птици. По проекта бяха изградени две летни къщи в местностите Локвата и Каракюток и съръжания за наблюдение на лалугеровите колонии.

Друг проект, по който работи парковата дирекция, е LIFE+ "Опазване и възстановяване на 11 типа природни местообитания край реки и влажни зони в "Натура 2000" в българските гори". По този проект са създадени и възстановени на територията на парка 33 дка горски култури, от които 3 дка от мизийски бук и явор.

През 2013 г. служителите на парка продължават работата по проект "Възстановяване на местообитанията и опазване на биологичното разнообразие в Природен парк "Сините камъни".

Основните дейности на проекта, чиято стойност е 744 944 лв., са възстановяване, поддържане и опазване местообитанията на български ендемит *Tulipa urumoffii* N. (Урумово лале), опазване и поддържане на местообитанието на балкански ендемит *Dactylorhiza kalopissii* E. Nelson (Калописиева дактилориза), възстановяване и поддържане на местообитанието на *Paeonia peregrina* Mill. (червен божур) в м. Равна река, допълване на информациите за съвременното разпространение и състояние на 14 вида висши растения, регистрирани с по една или две малочислени популации, и издиране на популации на 8 ендемични и консервационно значими вида, съобщавани за парковата територия и неоткривани в последните 30 години. По този проект предстои и изграждане и оборудване на изследователска лаборатория и малък раз-

чески център "Сините камъни". Предвижда се след шест месеца той да отвори врати и да приюти служителите на парка и посетителите.

Продължава работата по много мерки за поддържане и възстановяване на биотичните компоненти на територията на Природния парк: поддържане дейности за възстановяване на популациите на вида европейски лалугер (*Spermophilus citellus*) в местностите Каракюток и Локвата като пашуване на овце, косене и подхранване на лалугерите със зърно; възстановяване и поддържане на целеви тревни хабитати в м. Голямата чука в благоприятно екологично състояние. Предвижда се възстановяване на 400 дка целеви тревни хабитати; реколонизация на лалугерова колония в м. Голямата чука чрез прилагане на утвърдена методика; предприемане на консервационни мерки за опазване на прилепите, поставяне и наблюдение на къщички за прилепи и тяхното маркиране и радиотелеметрично проследяване; ремонт на съществуваща площадка за подхранване на мършоядни пти-

маркиране на птиците в тях. Други дейности по проекта, които в момента се извършват, са проектиране и изграждане на мачтов трафопост за електрифициране на съществуващи природозащитни съоръжения в м. Каракюток, идентифициране на опасни за птици и прилепи електрически стълбове на територията на парка.

В най-скоро време предстои изграждане, ремонт и обзавеждане на информационно-посетителски точки в селата Ичера, Глушник, Сотиря, Каляново, намиращи се в подстъпите на парка, в неговата източна част, а също така и на ИПЦ "Хайдушката пътека". Предстои и изграждане на оборудване на детски кът "Хълвача", "Алея на здравето" и на Образователна пътека "Моллова кория", изграждане на 6 нови и рехабилитация на стари туристически пътеки. Предстои и издаване на детски книги, плакати и табла.

Инж. Ирина ПЕТРОВА
директор
на ДПП "Сините камъни"

Husqvarna

ХУСКВАРНА БЪЛГАРИЯ ЕООД
София 1797, ж.к. „Младост“ - 2, ул. „Андрей Ляпчев“ №72
тел. 975 30 76; 0888 28 17 11, 0888 28 74 62
www.husqvarna.bg; e-mail: info@husqvarna.bg